

Hunyadi János

Hunyadi János (1407 körül – Zimony, 1456. augusztus 11.) középkori magyar hadvezér, a „nagy törökverő”. Kormányzó (régens), a középkori Magyar Királyság egyik legkiemelkedőbb hadvezére; Hunyadi Mátyás apja. Nevéhez fűződik az 1456-os nándorfehérvári diadal.

Hunyadi János származása vitatott. A román álláspont szerint a család havasalföldi román^{[3][4]} bojárcsalád, míg más álláspont szerint kun származék. Apja Sorba fia Vajk egy havaselvi kenéz és Morzsinai Erzsébet (Morzsinay/Morsinai Erzsébet) elsőszülött fia volt. A kun származás hívei szerint ellene mond román származásának, hogy a román nemesség akkoriban döntően a még megmaradt kun, besenyő, úz és tatár elemek közül került ki, továbbá a Vajk név egyáltalán nem román hangzású. A román elfogult történetírás

szinte egyöntetűen és hangsúlyosan románnak tekinti mind Hunyadi János, mind Mátyás király származását, apja nevét *Voicu* írásmóddal román névnek tekinti.

Egy másik elmélet szerint Zsigmond magyar király volt az apja, és Morsinai Erzsébetet csak a látszat kedvéért házasították össze Vajkkal, aki nevelőapja lett. Vajkot e tettéért és hallgatásáért a Hunyadi-birtokkal jutalmazta a király, melynek révén rövid idő alatt igen tehetős földesúrrá vált. Az elmélet mellett kiállók hivatkoznak arra, hogy Hunyadinak volt egy ugyancsak János nevű öccse, ilyen névadás pedig csak akkor volt szokásban, ha más apától származott a két testvér. Arra is felhívják a figyelmet, hogy Zsigmond egyik fő bizalmasára, Ozorai Pipóra bízta az ifjú János katonai nevelését, és életének egyik legjelentősebb eseményére a császári koronázására Hunyadi Jánost, nem pedig feleségét és leányát vitte magával Itáliába, bár Hunyadi Milánóban maradt, és nem vett részt Rómában a császárkoronázáson. Zsigmond apaságával magyarazzák I. Mátyásnak, az unokának kitartó igyekezetét a császári korona és természetesen a cseh királyi korona megszerzésére.

Egy harmadik elmélet szerint "Hunyadi János magyar volt, izig-vérig magyar, Péternek, a verebélyi vajdának, Erdély egykori alvajdájának fia, - ezt mondják az oklevelek és ezt hitelesíti a címer." A negyedik elmélet szerint az anyja Mária magyar királynő volt és Luxemburgi Zsigmond az apja. Ennek két változa is van. Az első Pálóczi Horváth Ádám 1787-ben Győrött megjelent Hunniás című művében a következőképpen hangzik: "[...] Kapisztrán a következő történetben magyarázza meg a bámuló Hunyadinak származását. – Mária krupa várában, a fogságban szülte őt. A gyermek Hunyadit, Horváthy Jánostól feltve egyik tisztjének »Buthus«-nak adta át, ki feleségének ugyanakkor megszületett gyermekével együtt nevelteti. A zágrábi püspök később Horváthy elől Buthussal együtt Rómába szökteti a gyermeket. Máriával azt a hamis hírt közlik, hogy gyermekét Buthussal együtt a bán szökés közben megölette. Rómában a papok Mária haláláig nevelik a gyermeket. Mária halálának a hírére az ország Zsigmond ellen fordul, ki szorultságában Venczel cseh királynak ígéri a trónöröklés jogát. A pápa az anyjától kapott ismertető gyűrűvel együtt hazaküldi Hunyadit

Zsigmondhoz. [...] Hunyadi könnyezve hallgatja származásának történetét. Mátyásnak atyai tanácsokat adva meghal."

A negyedik elmélet második változata pedig így szól: Luxemburgi Zsigmond felesége Anjou Mária terhes volt. Egyedül ment el lovagolni, de valahol a budai- erdőben leesett a lóról és eltörte a nyakát, de a gyermek 8 hónaposan koraszülötten világra jött. Nem lehetett tudni, hogy baleset volt vagy gyilkosság. Azt adták hírül mindenkinek, hogy a királynő és a kisbaba halott. A királynőt eltemették, de a kis csecsemőt meg sem keresztelték, pedig ez akkor szokás volt halva született gyermekeknél. Morsinai Erzsébet magához vette a gyermeket, Zsigmond király tudtával és ezért morsinait Vajkhoz adta feleségül és Vajknak úgy vásárolta meg a hallgatását, hogy Hunyad birtokát átadta neki, nehogy tudomást szerezzenek az orgyilkosok a trónörökösről, hogy életben van.

Katonai pályafutását apródként kezdte, előbb Ozorai Pipó, majd Lazarevics István szerb despota szolgálatában állt, mellettük megismerte a törökök harcmódorát. 1427-től Újlaki László, később Csupor Demeter csapataiban szolgált.

1430 körül kötött házasságot Horogszegi Szilágyi Erzsébettel. A házasságból két fiú, László (1431) és Mátyás (1443) született. 1430-ban Zsigmond király szolgálatába lépett. A királyt elkísérte Itáliába, 1431. októberétől 1433. őszéig bizonyíthatóan Milánóban tartózkodott Filippo Maria Visconti milánói herceg udvarában. Itt megismerte a kor egyik legfejlettebb hadseregét, a condottieri haderőt is. Megismerve a kor legfejlettebb hadművészeit (huszita, condottieri) és a török harcmódort, ezeket ötvözve tudott jelentős sikereket elérni a török ellen.

Mivel tehát két évig Milánóban élt a Viscontiak udvarában, nem vehetett részt 1433. május 31-én Rómában Zsigmondnak német-római császárrá történt koronázásán. 1433-tól udvari lovas 1434-ben Bázélbe, majd Csehországba is elkísérte a császárt, és részt vett a huszita háborúkban. Az itt szerzett tapasztalatokat később a török elleni harcaiban is kamatoztatta. Idővel a királyi tanácsban is helyet kapott. 1439-től szörényi bán, majd 1441-től erdélyi vajda és temesi ispán lett.

Albert király halála után Ulászló megválasztásáért harcolt. 1441 januárjában Báticasék és Bába között megverte az ellenpárt Garai László által vezetett csapatát, Ulászló pedig erdélyi vajdává nevezte ki. A lovagkirály bizalmasa lett, s uralma elején Újlaki Miklóssal együtt látta el a török határ védelmét. 1441-ben megzabolázta a Rácországban dúló törököket és Szendrónél megverte Isák (Iszhák) béget. 1442-ben hatalmas török had zúdult Erdélyre. Mezőid bég a törökök vezére arra számított, hogy a magyarok nem képesek egy hirtelen támadást elhárítani. Marosszentimrénél Hunyadi vereséget szenvedett, de utána eredt, és egymás után több ragyogó győzelmet aratott a törökök felett: először Nagyszében közelében, majd a Vaskapunál, a Jalomica felső folyásánál.

1443. július 22-én Hunyadi vezetésével és Ulászló király részvételével indult meg a balkáni hosszú hadjárat, melynek során több ütközetben verték meg a velük szemben álló törököket. A sorozatos győzelmek azt a reményt keltették, hogy a törököt ki lehet verni Európából. Háborút sürgetett a balkáni hadjárat után is. 1444-ben a várnai csatában Vlad Dracul havasalföldi vajda elfogta, és csak a nádor háborús fenyegetésére bocsátotta szabadon. 1445-ben Hunyadi Jánost az öt főkapitány egyikévé, az országos tanács tagjává, 1446. június 5-én pedig már kormányzóvá választották. 1447 szeptemberében Buda vára is Hunyadié lehetett. 1448 februárjában hercegi címet kapott, de ezt soha nem használta. 1448-ban, győzelmi

sorozata után, a vesztes rigómezei ütközet után Brankovics György szerb fejedelem kezei közé került, ahonnan csak megalázó feltételek árán bocsátották szabadon (az országos tanács - Hunyadiért semmi áldozatot nem sajnálva - 100 000 arany váltságdíjon felül vissza adták neki többek között a magyar kézben lévő szerb várakat is). Ekkor már negyvenezres serege volt. Hazatérve, Hunyadi az ország erőinek egyesítését és a központi hatalom megerősítését tűzte ki célul, ebben a törekvésében Vitéz János volt segítségére. 1450-ben a császárral kötött egyezményben Hunyadi kénytelen volt elismerni V. László trónigényét.

1453-ban az országgyűlésen lemondott kormányzói tisztjéről, de országos főkapitányi tisztét és temesi ispánságát megtartotta. Szolgálati elismeréseképpen a király Beszterce vármegye örökös főispánjává, grófjává tette és címerét kibővítette az ún. besztercei oroslánokkal.

1454-ben Krusevácnál Feriz bég seregét verte tönkre, s javaslatot tett egy százezer harcosból álló sereg szervezésére és a török Európából való kiűzésére, de nem nyert támogatókra.

1456-ban a török megindult, és ostrom alá vette Nándorfehérvár várát. 1456. július 21–22-én Hunyadi János saját seregével – köztük 200 hajóval – és a Kapisztrán János által toborzott parasztokból álló kereszteseikkel fényes győzelmet aratott a szultán többszörös túlerőben lévő seregén. Elterjedt vélekedés szerint ez a győzelem Európában is visszhangra talált, s a nagy diadal tiszteletére azóta minden délben, Európa szerte meghúzzák a harangokat, azonban a déli harangszó elrendelése szűk egy hónappal megelőzi Hunyadi győzelmét. A győzelem emlékére vezette be III. Kallixtusz pápa az Urunk színeváltozása ünnepet az egész egyházban.

Hunyadi nem sokkal élte túl győzelmét, Kapisztrán Jánossal együtt áldozatul esett a táborukban kitört pestisjárványnak. 1456. augusztus 11-én Zimonyban halt meg. Gyulafehérváron a Szent Mihály székesegyházban temették el.

Hunyadi János 1441-ben Bába mellett aratott fényes győzelmet, s ezzel elhárította a polgárháború veszélyét. Győzelmét a bábai Szent Vérnek tulajdonította, háláját gazdag ajándékokkal fejezte ki, s ezt a hálát egész családja lelkébe beoltotta. Bátát ifjú katona korától ismerhette, hiszen Ozorai Pipo seregében szolgált. Itineráriuma alapján biztosan megfordult még Bátán 1447 januárjában, valamint 1448 márciusában, amikor a húsvéti ünnepeket is az apátságban tölthette. Egy 1526-ban keletkezett leltár szerint gazdag ajándékot is adott a híres kegytemplomnak, két arannyal átszőtt dalmatika még 1526-ban is meg volt.